

Marie Bengtsson-Lindberg

Fanny Silfwerbrand

Ylva Dernbrant

Svårt att svälja

Svårt att svälja! Ur ett läkar-, logoped- och dietistperspektiv

Vi vill belysa hur man kan upptäcka och utreda *dysfagi*
samt hur man kan säkra nutritionen för de drabbade

Dysfagi *faror med dysfagi*

- **Sväljningssvårigheter** är **tugg- och sväljsvårigheter**
- Gemensam kanal för inandad luft och nersvald föda
- Undernäring
- Luftvägsinfektion
- Sociala aspekter, isolering

Sväljning

- Normalt sväljer man ca 600 ggr per dygn
- Varav 50 gånger under sömn

Dysfagi *Sväljsvårigheter är vanligare än man kan tro:*

- 1 av 4 hemmaboende >70 år
- Boende på sjukhem ca 50% drabbade, ofta svårare grad av dysfagi
- Efter stroke 25-45% med orofaryngeal dysfagi, hos ca 15 % kvarstående sväljningsproblem
- Vid demenssjukdom uppskattas 13-57% drabbas av någon form av dysfagi, ofta i sent skede
- Vid Parkinsons sjukdom 35-82% (>90% i en studie) den lägre är studier med självskattning

Dysfagi *Strukturella skador*

kan försämrans vid intag av fast föda

- Esofageal eller ventrikel cancer
- Benigna strikturer, radioterapi
- Faryngeal utbuktning
- Esofageal candida
- Hiatus hernia
- Extern obstruktion, tumor, intrathoracal thyroidea, aneurysm, osteofyter
- Främmande kropp

Dysfagi *Funktionella problem*

försämras ofta vid intag av dryck

- Neurologiska sjukdomar - stroke - Parkinsons sjukdom
- Multisjuka, trötta
- Kognitiv sjukdom/Demenssjukdom
- Nedstämdhet – matleda
- KOL

Dysfagi   *symtom att vara uppmärksam på*

- Viktnedgång
- Hosta vid måltid
- Hosta nattetid
- Nedsatt aptit
- Hes eller rosslig röst röst
- Smärta, obehag vid sväljning
- Oklar feber, tyst aspiration, pneumoni
- Sura uppstötningar
- Fluktuation under dagen, uttröttade

Symtom att vara uppmärksam på

i samband med måltid

- Saliv samlas i munnen
- Hosta
- Det är svårt att tugga
- Det tar lång tid att äta
- Mat och dryck läcker ut genom munnen eller upp i näsan
- Känsla av att maten fastnar
- *Viktigt att alla i teamet kring patienten är lyhörd för symtom*

Symtom att vara uppmärksam på

vid undersökning

- Mun och tandstatus, svamp
- Matrester blir kvar i munnen
- Torr i munnen
- Nedsatt kraft vid hosta
- Ingen sväljningsrörelse

Dysfagi *vad kan vara rimligt att fråga om på ett mottagningsbesök?*

- Viktnedgång
- Hosta vid måltid
- Natthosta
- Någon typ av mat man inte längre kan äta

Dysfagi *utredning*

- Läkemedelsgenomgång, biverkningar, neuroleptika
- Gastroskopi
- Beroende av symtombild, röntgen, ÖNH
- Lab
- Remiss till logoped, sväljningsutredning
- Remiss till dietist, undernäring och viktnedgång

Dysfagi *vid kognitiv sjukdom*

- Viktminskning, ofta i tidigt skede, oklara mekanismer ex. inflammatoriska processer kan bidra till aptitlöshet
- Försämrat smak och luktsinne
- Exekutiva svårigheter
- Dyspraxi
- Agnosi
- Vandringsbeteende
- Matvägran

Kognitiv sjukdom *Subcortikal vaskulär demens*

- Smygande förlopp och succesivt progredierande gör det svårt att avgränsa mot Alzheimers sjukdom
- Nedsatt exekutiv funktion, dvs nedsatt initiativförmåga, planering och genomförda ändamålsenliga handlingar
- Förlångsamning
- Minnesnedsättningen, god nytta av ledtrådar
- Dysartri och sväljningssvårigheter
- Gång och balansstörning, urininkontinens
- Depressiva symtom

Dysfagi *åtgärder, behandling*

- Läkemedel: antacida, protonpumpshämmare
- Annat beroende på utredning
- MedCoat kan underlätta
- Logoped
- Dietist
- Undvika luftvägsinfektion och aspirations
pneumoni

Dysfagi *sammanfattning*

- *Många patienter söker inte för sväljningsbesvär*
- *Att svälja är en komplicerad process, så länge allt fungerar tänker vi inte på hur det går till*
- *Med stigande ålder kan automatiken förändras och man kan behöva bli mer uppmärksam på vad man gör*
- *Man räknar med att cirka 6 % av den vuxna befolkningen har sväljningssvårigheter*
- *Olika sjukdomar som exempelvis demens, stroke, neurologiska sjukdomar, förträngningar i matstrupen, gastroesofageal reflux och muntorrhet kan påverka sväljformågan*
- *Utred för att undvika undernäring och luftvägsinfektion*

Tack!